

Forebyggende arbeid og handlingsplan mot uønsket atferd og krenkelser

LEKA BARNE- OG UNGDOMSSKOLE

VEDTATT I SAMARBEIDSUTVALGET 23. MAI 2023

Innhold

Forord.....	2
Elevens læringsmiljø.....	3
Foreldresamarbeid	3
Mål.....	3
Det helhetlige arbeidet.....	4
Håndtering av krenkende atferd– opplæringsloven kapittel 9 A.....	5
Oppfølging av elever	8
Hvem skal følge opp	8
Individuell oppfølging.....	8
Nyttige lenker:.....	9
I undersøkelses- og tiltaksarbeidet nytter skolen følgende skjema:.....	9

Forord

Ved Leka barne- og ungdomsskole er det nulltoleranse for mobbing. Generell del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget og synet på læring i opplæringen. Den fremhever bl.a. at det skal være rom for alle og at mangfoldet i elevgruppen skal brukes som ressurs i opplæringen. Kunnskapsløftets generelle del understreker at alle har felles ansvar for et læringsmiljø som kjennetegnes av omtanke for andres behov og respekt for læring.

Lærerens evne til å lede klasser og undervisning, positive relasjoner mellom lærer og hver enkelt elev, positive relasjoner og kultur for læring blant elevene og godt samarbeid mellom hjem og skole, er avgjørende for et godt læringsmiljø. God ledelse, en samarbeidende organisasjon og positiv kultur for læring på skolen, har innvirkning på elevenes faglige og sosiale læring, dette i tillegg til trivsel mer generelt. Her vil jeg fremheve viktigheten av at elevens stemme blir hørt og tatt hensyn til i skolehverdagen.

Elevenes liv og læringsmiljø påvirkes i stadig større grad av digitale verktøy og medier. Det digitale læringsmiljøet får en stadig større betydning for elevenes opplevelse av skolehverdagen.

Denne planen for Leka barne- og ungdomsskole danner rammen for vårt forebyggende arbeid og vår handlingsplan mot uønsket atferd og krenkelser.

Jon Einar Kristensen
rektor

Elevers læringsmiljø

Det skal være rom for alle, og mangfoldet i elevgruppen skal brukes som ressurs i opplæringen. Alle har et felles ansvar for et læringsmiljø som kjennetegnes av omtanke for andre og respekt for læring. Læringsmiljø defineres som de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel.

Foreldresamarbeid

Det er viktig å samarbeide tett med foreldrene i arbeidet med å utvikle et trygt og godt skolemiljø. Skolens samarbeid med foreldrene har stor betydning for barnets helse, trivsel og læring i skolen. Omsorg, lek, læring, dannelse og opplæring skal skje i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Prinsipper for opplæringen understreker at skolen skal legge til rette for slikt samarbeid og sikre at foreldrene får medansvar. Gjensidig informasjon og samarbeid mellom foresatte og skole igangsettes umiddelbart ved mistanke om krenkende atferd.

Mål

Leka barne- og ungdomsskole har følgende mål:

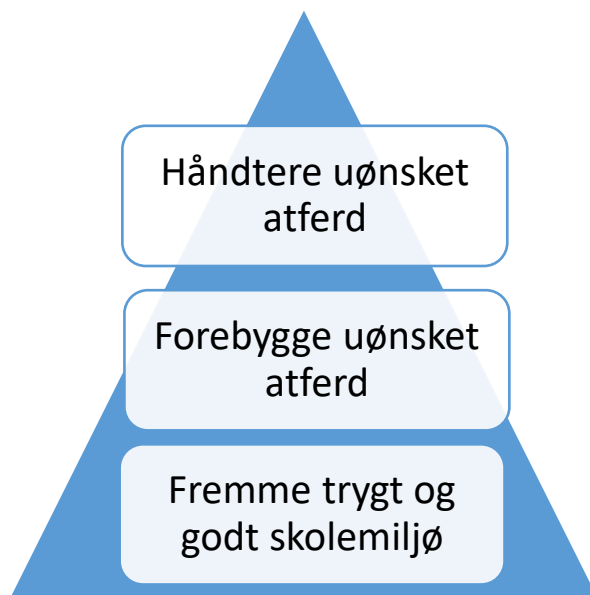
- alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring
- skolen har nulltoleranse mot krenkende adferd som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet til elevene
- ordensreglementet gir regler for orden og oppførsel og rettigheter og plikter til elevene
- elever og foresatte medvirker i arbeidet med skolemiljøet
- godt samarbeid mellom elevene, mellom tilsatte, mellom elever og tilsatte og mellom hjem og skole.

Det helhetlige arbeidet

Å opprettholde og videreutvikle trygt og godt skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser, krever helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid. I tillegg til arbeidet som fremmer et trygt og godt skolemiljø, er det nødvendig med systematisk innsatts rettet mot forebygging og håndtering av mobbing og andre krenkelser.

Voksnes syn på barn og unge påvirker hvordan voksne møter og forholder seg til barn og unge. Vi snakker ikke om mobbere eller mobbeofre, men snakker om barn som blir utsatt for krenkende atferd eller barn og unge som krenker andre. I arbeidet med å forebygge og håndtere dette, rettes oppmerksomheten mot handlingene.

Det helhetlige arbeidet kan deles i tre: 1) Å skape et trygt og godt miljø i skolen. 2) Å forebygge uønsket atferd. 3) Å håndtere uønsket atferd når det oppstår.

Det helhetlige arbeidet kan kort beskrives slik:

1. Fremme trygt og godt skolemiljø er en del av den ordinære pedagogiske praksisen i skolen og er ofte universelle tiltak for å skape trygge og gode skolemiljø. PALS og MOT nyttes spesifikt til forebyggende arbeid.
2. Forebygge uønsket atferd er arbeid rettet mot å minske risikoen for at mobbing og andre krenkelser skjer.
3. Håndtere uønsket atferd handler om hvordan skolen fanger opp, stopper og følger opp dette.

Håndtering av krenkende atferd– opplæringsloven kapittel 9 A

Håndtering av krenkende atferd handler om hvordan saker som mobbing og andre krenkelser avdekkes, stoppes og følges opp. Nødvendige forutsetninger for håndtering er god regelverksforståelse, kompetanse om håndtering av mobbing og andre krenkelser og et kompetent blikk. God håndtering krever kompetente og modige ansatte som oppfyller sitt ansvar. God håndtering av enkeltsaker er også viktige tiltak i det forebyggende arbeidet. Dette fordi at det har en preventiv virkning.

Opplæringsloven inneholder krav til skolens individrettede arbeid. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det er lovfestet særskilte krav til håndtering av mobbing og andre krenkelser i kapittel 9 A.

Skolen har en aktivitetsplikt, en plikt som skal sikre at skolen handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Skolens aktivitetsplikt inneholder fem delplikter. Alle som arbeider i skolen, har plikt til å

- Følge med
- Gripe inn
- Varsle
- Undersøke
- Sette inn egnede tiltak

Det konkrete innholdet i aktivitetsplikten fastsettes ut fra rollen og hvilke oppgaver den ansatte har på skolen. Rektor har et særlig ansvar for at ansatte har kunnskap om aktivitetsplikten og at de har relevant kompetanse til å utføre denne.

Kravet til at arbeidet skal være systematisk, innebærer at rektor må gi føringer for hvordan de som jobber på skolen skal ivareta alle delpliktene. Videre må rektor følge opp at alle som jobber på skolen følger disse føringene i praksis.

Skolen må lage en skriftlig plan (aktivitetsplan) når det settes inn tiltak i en enkeltsak. I tillegg må skolen dokumentere hva den gjør for å oppfylle aktivitetsplikten i hver enkelt sak. Skolens ansvar etter kapittel 9 A kan også gjelde for krenkelser utført utenfor skoletid dersom de har følger for miljøet på skolen.

Delpliktene i aktivitetsplikten kan illustreres med en handlingsløyfe:

Følge med og fange opp

Denne fasen er knyttet til om barn og unge har et trygt og godt skolemiljø. At de ansatte følger med er nødvendig for at de skal kunne avdekke om en elev ikke har det bra. De ansatte må være bevisste på når og hvor krenkelser kan skje. Det er også viktig at ansatte er spesielt oppmerksomme på sårbare elever/grupper.

Dersom den ansatte er i tvil om barn og unge blir eller har blitt utsatt for mobbing eller andre krenkelser, skal han/hun undersøke dette nærmere. Det skal innhentes informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet.

Begrepet *Mistanke om* innebærer en følelse eller antagelse om at barn og unge blir utsatt for mobbing eller andre krenkelser. Mistanke kan oppstå ved at de ansatte ser noe, fanger det opp i samtaler eller overhører samtaler, observerer eller at elever eller foreldre tar kontakt.

Gripe direkte inn

Ansatte skal gripe inn og stoppe mobbing og andre krenkelser dersom det er mulig. Det som kjennetegner plikten til å gripe inn, er at handlingen skjer umiddelbart og at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt.

Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv, eller krenke noen av elevene ved å stanse situasjonen.

Varsle

Det er viktig at skolen har gode varslingsrutiner. Rektor skal varsles. Saken skal løftes til rett nivå for å sikre forsvarlig håndtering.

Undersøke

Formålet med undersøkelsen er å klargjøre hva man har sett, hørt eller fått mistanke om. Gjennom undersøkelsen skal den ansatte prøve å få bekreftet eller avkreftet den aktuelle kunnskapen eller mistanken den ansatte har og skaffe seg et bredt grunnlag for å følge dette opp videre. Det er rektors ansvar at undersøkelsen av saken er forsvarlig i henhold til § 9A i opplæringsloven.

Undersøkelser skal gjøres snarest mulig. Den ansattes undersøkelsesplikt inntreffer når den ansatte får mistanke eller kunnskap om at barn eller unge blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. De ansatte skal ikke vente å se, men ta tak i dette umiddelbart.

I undersøkelsesfasen er samarbeid i kollegiet og kollektivt ansvar nødvendig. Resultatet av undersøkelsen må analyseres for å finne hvilke tiltak som er egnede og tilstrekkelige for å stoppe krenkelsene. Det er viktig at elevens stemme kommer tydelig frem i denne prosessen.

Sette inn tiltak og evaluere

Skolen skal så langt det finnes tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Tiltakene som settes inn skal være egnede til å stoppe krenkelsene og gjenopprette et trygt og godt skolemiljø. Tiltakene kan rettes mot de som blir krenket, de som krenker, tilskuere, grupper/klasse miljøet. Tiltakene bør vurderes i korte og langsiktige tidsspenn. Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har hatt den tilsiktede virkningen. Elever og foresatte skal involveres i evalueringen av tiltakene. Saken er ikke avsluttet før elevene igjen har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dersom evalueringen viser at elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal evalueringen føre til at det iverksettes andre tiltak eller mer intensive tiltak.

Oppfølging av elever

Elever som har blitt krenket, vil ofte miste tilliten til omgivelsene og føle seg sviktet. Det er derfor vesentlig å bygge tilliten opp igjen, både til voksne på skolen og medelever.

Oppfølgingen må ha hovedfokus på det sosiale, men også ivareta det faglige.

Hvem skal følge opp

Rektor og skoleledelsen har det overordnede ansvaret for organisering av oppfølgingsarbeidet etter krenkende atferd. Etablerte planer og rutiner for arbeidet følges.

Hele skolens personale skal involveres. I tillegg til skolens undervisningspersonale kan dette for eksempel være vaktmester, assistenter og rengjøringspersonale. Rektor må sørge for at alle ansatte har kunnskap om handlingsplikten og hva denne innebærer. Ved krenkelser relatert til §9A-5 skal skoleeier involveres.

Ved Leka barne- og ungdomsskole er det opprettet et eget drøftingsteam. Drøftingsteamet er en tverrfaglig gruppe som består av følgende deltakere; rektor, lærer, skolehelsetjenesten og PPT. Noen tjenester, som f.eks. leder SFO, kommunepsykolog og barnevern, kalles inn ved behov. Drøftingsteamet møtes etter fastsatt plan fire ganger i skoleåret, men kan også kalles sammen ved behov.

Individuell oppfølging

Oppfølging iverksettes på bakgrunn av grundig kartlegging av krenkelsen. Eleven kjenner seg best selv og skal bidra i vurderingen av tiltaksplanen. Tiltaksplanen skal inneholde:

- Kortsiktige delmål og langsiktige hovedmål
- Beskrivelse av saksgang
- Definerings av roller og arbeidsoppgaver
- Tidspunkt for første evalueringsmøte

Tre faktorer bør kartlegges før tiltak bestemmes og iverksettes:

- Elevens opplevelse av krenkelsen
- Sosial situasjon og elevens læringsmiljø
- Elevens psykiske helse

Elevens psykiske helse og eventuelle behov for psykisk helsehjelp kartlegges av helsesykepleier med kompetanse på området.

Nyttige lenker:

Mobbeombudet i Trøndelag Fylke

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/folkehelse-idrett-frivillighet/ungdom/mobbeombudet/>

NOU 2015:2 Å høre til, Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø

<https://www.regjeringen.no/contentassets/35689108b67e43e59f28805e963c3fac/no/pdfs/nou201520150002000dddpdfs.pdf>

Ordensreglement Leka skole

<https://www.leka.kommune.no/tjenester/oppvekst-og-familie/skole/planer-vedtekter-og-reglement/>

Utdanningsdirektoratet (2009) Materiell for helhetlig arbeid med læringsmiljøet

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>

Opplæringsloven kapittel 9A

<https://lovdata.no/nav/lov/1998-07-17-61/kap9a>

I undersøkelses- og tiltaksarbeidet nytter skolen følgende skjema:

Milepæler i forebyggende arbeid

Registreringsskjema del A - krenkede

Registreringsskjema del B – krenker

Dokumentasjon aktivitetsplikt, Tiltaksplan

Evalueringsplan av tiltaksplanen

Handlingsplan for hjelpetiltak for endring av atferd